

UNIONIN ULKOASIOIDEN
JA TURVALLISUUSPOLITIIKAN
KORKEA EDUSTAJA

Bryssel 9.2.2021
JOIN(2021) 2 final

**YHTEINEN TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Uudistettu kumppanuus eteläisten naapurimaiden kanssa

Uusi Välimeren alueen toimintaohjelma

{SWD(2021) 23 final}

Johdanto

Euroopan unioni ja eteläisen Välimeren alueen kumppanit¹ sitoutuivat 25 vuotta sitten muuttamaan Välimeren alueen vuoropuhelun, vaihdon ja yhteistyön alueeksi, jolla taataan rauha, vakaus ja vauraus. Barcelonan julistuksen 25. vuosipäivä muistuttaa siitä, että **Välimeren alueen kumppanuuden vahvistaminen on edelleen strategisesti välttämätöntä Euroopan unionille.** Alueen edelleen kohtaamat haasteet edellyttävät yhteistä reagointia erityisesti nyt, kun arabikeväästä on kulunut kymmenen vuotta. Kun Euroopan unioni ja Välimeren alue toimivat yhdessä kumppanuuden hengessä ja tunnustavat lisääntyvän keskinäisen riippuvuutensa, yhteiset haasteet voidaan muuttaa mahdollisuuksiksi yhteisen edun mukaisesti.

Tätä varten tässä, osana Euroopan naapuruuspolitiikkaa annettavassa **yhteisessä tiedonannossa ehdotetaan uutta, kunnianhimoista ja innovatiivista Välimeren alueen toimintaohjelmaa.** Ohjelmassa hyödynnetään ensimmäistä kertaa koko EU:n välineistöä ja toisiinsa liittyvien vihreän ja digitaalisen siirtymän urauurtavia mahdollisuuksia yhteistyön käynnistämiseksi uudelleen sekä EU:n ja Välimeren yhteisen alueen hyödyntämättömän potentiaalin käyttöön ottamiseksi. **Covid-19-pandemian jälkeen odotettavissa oleva elpyminen tarjoaa Euroopalle ja Välimeren alueelle harvinaisen tilaisuuden** sitoutua yhteiseen, ihmiskeskiseen toimintaohjelmaan ja sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Eteläisen Välimeren alueella on edessään hallintoon, ilmastoon, ympäristöön ja turvallisuuteen liittyviä sekä sosioekonomisia haasteita, joista monet johtuvat maailmanlaajuisista suuntauksista ja edellyttävät EU:n ja eteläisen naapurialueen kumppaneiden yhteisiä toimia. Pitkittyneet konfliktit aiheuttavat edelleen suunnatonta inhimillistä kärsimystä ja huomattavia väestön pakkosiirtoja. Ne myös heikentävät merkittävästi kokonaisten yhteiskuntien taloudellisia ja sosiaalisia näkymiä erityisesti maissa, joissa asuu suuria määriä pakolaisia, sekä voimistavat geopoliittista kilpailua ja ulkoisia häiriöitä. Liian monet ihmiset vaarantavat henkensä yrittämällä päästä EU:hun laittomasti. Tämä myös ruokkii häikäilemätöntä, rikollista salakuljetusta, joka horjuttaa paikallisten yhteisöjen vakautta. Terrorismin, järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption uhat aiheuttavat edelleen epävakautta ja tukahduttavat vaurastumisen. Eteläisen naapurialueen talouskasvu ei ole pysynyt väestönkasvun tahdissa.² Alueen alueellinen taloudellinen yhdentyminen on maailmanlaajuisesti vertailtuna heikkoa³. Luonnonvarojen kestämaton käyttö ja ilmastonmuutos⁴ vaarantavat veden, elintarvikkeiden ja energian saatavuuden, nopeuttavat aavikoitumista ja biologisen monimuotoisuuden heikkenemistä sekä uhkaavat ihmishenkiä ja

¹ Algeria, Egypti, Israel, Jordania, Libanon, Libya, Marokko, Palestiina, Syyria ja Tunisia. Nimitystä 'Palestiina' ei pidä tulkita Palestiinan valtion tunnustamiseksi, eikä se vaikuta asiaa koskeviin yksittäisten jäsenvaltioiden kantoihin.

² Keskimääräinen asukaskohtainen BKT on alle kahdeksasosa EU:n vastaavasta, [Statistics on European Neighbourhood Policy countries, 2020 Edition, Eurostat](#)

³ Vain 5,9 prosenttia viennistä suuntautuu alueelle, eli alueen sisäinen kauppa muodostaa vain murto-osan maiden kokonaiskaupasta – <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/euro-mediterranean-partnership/>

⁴ Ilmaston- ja ympäristönmuutosta käsittelevien Välimeren alueen asiantuntijoiden [ensimmäisen arviointikertomuksen](#) mukaan alue lämpenee 20 prosenttia nopeammin kuin muu maailma.

elinkeinoja. Taloudellinen ja sukupuoleen perustuva eriarvoisuus on edelleen merkittävää, ja hallituksilla on vaikeuksia vastata nykynuorison toiveisiin.

Näihin haasteisiin vastaamisen kiireellisyyttä lisää entisestään covid-19-pandemia, joka on tuonut selvästi esille EU:n ja Välimeren alueen yhteiset haavoittuvuudet ja keskinäisen riippuvuuden. **Välimeren alueen uuteen toimintaohjelmaan** on sisällytetty kriisin aikana havaittuja uusia yhteistyöaloja ja yhteistyön muotoja. Uusi toimintaohjelma tarjoaa mahdollisuuksia uusille kumppanuuksille strategisilla painopistealoilla eli vihreän ja digitaalisen siirtymän aloilla. Ohjelma perustuu näkemykseen, että kestävä vauraus ja selviytymiskyky voidaan rakentaa vain koko Välimeren alueen kattavalla, vahvalla kumppanuudella. Kumppanuus perustuu yhteisiin arvoihin ja vuoropuheluun sekä edistymiseen yhteisissä sosioekonomisissa ja poliittisissa tavoitteissa. Näihin kuuluvat myös esimerkiksi hallintoa ja oikeusvaltiota, makrotalouden vakautta ja liiketoimintaympäristöä koskevat uudistukset. **Uudella toimintaohjelmalla pyritään edistämään vihreää, digitaalista, selviytymiskykyä vahvistavaa ja oikeudenmukaista elpymistä kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman⁵, Pariisin sopimuksen ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelman⁶ ohjaamana.**

Tässä yhteisessä tiedonannossa asetetaan tulevien vuosien tavoitteeksi rakentaa nykyistä oikeudenmukaisempia, vauraampia ja osallistavampia yhteiskuntia ihmisiä ja erityisesti nuoria varten.

Tämän tilaisuuden hyödyntämiseksi tiedonannossa ehdotetaan **kumppanuudelle seuraavia keskeisiä toimintalinjoja:**

- **Eteläisten naapurimaiden talous- ja investointiohjelma** auttaa **vauhdittamaan pitkän aikavälin sosioekonomista elpymistä**, edistämään kestävästä kehitystä, korjaamaan alueen rakenteellista epätasapainoa ja **hyödyntämään alueen taloudellista potentiaalia**. Suunnitelma sisältää konkreettisia lippulaivahankkeita painopistealoilla. Sen tavoitteena on lisätä alueen houkuttelevuutta investoijien silmissä. Ohjelmassa pyritään strategiseen yhteistyöhön kansainvälisten rahoituslaitosten, erityisesti Euroopan investointipankin (EIP), Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD), Maailmanpankin ja Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF), sekä alueen pankkien ja yksityisen sektorin kanssa. Näiden aloitteiden onnistuminen edellyttää, että vahvistetaan sitoutumista osallistaviin sosioekonomisiin uudistuksiin, jotka koskevat erityisesti liiketoimintaympäristöä, kestävästä talouskasvusta sekä pitkän aikavälin strategialla tuettua, vakautta tähtäävää makrotalouspolitiikkaa.

Talous- ja investointisuunnitelma on suuntaa antava ja viitteellinen, ja sitä voidaan kehittää toimintapolitiikassa ja poliittisissa kysymyksissä sekä kumppanimaiden kahdenvälisissä suhteissa saavutetun edistymisen perusteella. Komissio ehdottaa, että vuosina 2021–2027 otetaan käyttöön enintään **7 miljardia euroa** naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen

⁵ [YK:n päätöslauselma 70/1: Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development.](#)

⁶ Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, [COM\(2019\) 640](#).

yhteistyön välineen (NDICI)⁷ puitteissa. Tämä edellyttää, että seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen asiaankuuluvat oikeusperustat tulevat voimaan, eikä ennakoi ohjelmasuunnitteluprosessin tuloksia. Tähän tukeen sisältyvät Euroopan kestävän kehityksen rahasto plussan (EKKR+) takuiden rahoittaminen ja rahoituslähteiden yhdistäminen osana naapuruuspolitiikan investointijärjestelyä. Yhdistämisen avulla voitaisiin saada liikkeelle eteläisellä naapurialueella jopa **30 miljardin euron** yksityiset ja julkiset investoinnit.

- **Voimien yhdistäminen ilmastonmuutoksen torjumiseksi, haitallisten päästöjen vähentämiseksi, resurssien kestävän käytön edistämiseksi ja vihreän siirtymän nopeuttamiseksi.** On valmistauduttava pitkän aikavälin skenaarioihin, joissa vähähiilisen energian uudet muodot korvaavat fossiiliset polttoaineet asteittain. Tätä varten komissio ehdottaa kumppanimaille kattavia aloitteita ilmastoneutraalin, vähähiilisen ja uusiutuvan energian edistämiseksi. Aloitteet perustuvat Euroopan vihreän kehityksen ohjelman keskeisiin osatekijöihin, kuten vetystrategiaan⁸. Painopisteinä ovat energiatehokkuuteen ja uusiutuvaan energiaan tehtävien investointien edistäminen, puhtaan vedyntuotannon painottaminen muun muassa riittävien sääntelyllisten ja taloudellisten kannustimien avulla sekä sähkömarkkinoiden ja -verkkojen alueellinen integroiminen. Tämä auttaa säilyttämään yhteiset edut Välimeren alueella, mistä hyötyvät kaikki. EU auttaa kumppaneitaan myös parantamaan niiden kykyä selviytyä ilmastonmuutoksesta lisäämällä sopeutumista koskevia toimiaan erityisesti keskeisillä ilmastonmuutokselle alttiilla aloilla, kuten maataloudessa ja vesialalla.
- **Vahva sitoutuminen oikeusvaltioperiaatteeseen, ihmis- ja perusoikeuksiin, tasa-arvoon, demokratiaan ja hyvään hallintotapaan** muodostaa perustan vakaille, oikeudenmukaisille, osallistaville ja vauraille yhteiskunnille, joissa kunnioitetaan monimuotoisuutta ja suvaitsevaisuutta. Ihmisoikeuksien, kuten sosiaaliset ja työntekijän oikeudet, sukupuolten tasa-arvo ja lapsen oikeudet, noudattaminen rakentaa kansalaisten luottamusta. Oikeusvaltio ja vahvat instituutiot, jotka suojelevat oikeuksia ja torjuvat eriarvoisuutta, edistävät inhimillistä ja taloudellista kehitystä parantamalla liiketoimintaympäristön varmuutta ja ennustettavuutta, auttavat houkuttelemaan ulkomaisia suoria sijoituksia, lisäävät talouden häiriönsietokykyä ja torjuvat köyhyyttä ja eriarvoisuutta. Tätä sitoutumista tukevat myös demokraattinen hallintotapa ja responsiivisen valtion järjestelmät, vastuuvolliset instituutiot ja korruption torjunta. Koko alueella ensisijaisina tavoitteina on oltava suvaitsemattomuuden, rasmin, homofobian, antisemitismin, muslimeihin kohdistuvan vihan ja muiden muukalaisvihan muotojen torjuminen sekä vähemmistöjen suojeleminen. Erityistä huomiota kiinnitetään naisten aseman edistämiseen yhteiskunnassa ja taloudessa.
- **Puututaan yhdessä pakkomuuttoon ja laittomaan muuttoliikkeeseen liittyviin haasteisiin, hyödynnetään laillisen muuttoliikkeen edut tehokkaasti ja tuloksellisesti kattavien räätälöityjen ja molempia osapuolia hyödyttävien kumppanuuksien avulla sekä suojellaan muuttajien ja pakolaisten oikeuksia Euroopan uuden muuttoliike- ja**

⁷ Tämä edellyttää naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineen perustamista koskevan asetusehdotuksen lopullista hyväksymistä.

⁸ Vetystrategia ilmastoneutraalille Euroopalle, COM(2020) 301.

turvapaikkasopimuksen⁹ mukaisesti. Tämä on ratkaisevan tärkeää sekä EU:lle että eteläisen Välimeren alueelle, jossa muuttovirrat vaikuttavat sekä vastaanottaviin yhteiskuntiin että kauttakulkumaihin. Talous- ja investointisuunnitelman avulla lisätään mahdollisuuksia ja työpaikkoja erityisesti naisille ja nuorille, mikä vähentää osaltaan laitonta muuttoliikettä aiheuttavia tekijöitä. Avainasemassa on toimiminen yhdessä kumppaneina.

- Välimeren alueen toimintaohjelman tehokas täytäntöönpano edellyttää **uudistettua sitoutumista yhtenäisyyteen ja solidaarisuuteen EU:n jäsenvaltioiden välillä sekä molemminpuolista ja yhteistä sitoutumista ja yhteisiä toimia eteläisen naapurialueen kumppaneiden kanssa.** Tämä koskee pyrkimyksiä ratkaista konflikteja ja käsitellä yhteisiä turvallisuusongelmia sekä taloudellista ja alakohtaista yhteistyötä. Erityisen tärkeää on EU:n jäsenvaltioiden täysipainoinen osallistuminen. Niiden diplomaattiset verkostot, pitkäaikainen turvallisuus- ja kehitysyhteistyö sekä valmiudet hyödyntää yksityistä sektoria ovat välttämättömiä tässä tiedonannossa asetettujen kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Yhtenäisten toimien aikaansaamiseksi ehdotetaan, että poliittista ja toimintapolitiikkaa koskevaa vuoropuhelua vahvistetaan merkittävästi koko Välimeren alueella. Alueellisen yhteistyön tehostamista jatketaan, ja tässä työssä yhteyspisteenä on Välimeren unioni. Lisäksi tuetaan osa-alueiden ja alueiden välistä yhteistyötä erityisesti afrikkalaisten kumppaneiden kanssa¹⁰. EU on myös valmis tutkimaan edelleen mahdollisuuksia alueelliseen, osa-alueiden väliseen tai **kolmenväliseen yhteistyöhön ja kaikkien kumppanimaiden välisiin yhteisiin aloitteisiin**, ottaen huomioon myös **Israelin ja useiden arabimaiden suhteiden normalisoitumisen hiljattain.**

Uudistettu Euro–Välimeri-kumppanuus ja siihen liittyvä talous- ja investointisuunnitelma antavat EU:lle ja sen eteläisen naapurialueen kumppaneille mahdollisuuden vastata niihin moniin haasteisiin, joita tällä yhteisellä alueella tällä hetkellä on.

Välimeren alueen uudessa toimintaohjelmassa ehdotetaan useita toimia seuraavilla keskeisillä politiikanaloilla:

- 1) inhimillinen kehitys, hyvä hallintotapa ja oikeusvaltioperiaate
- 2) selviytymiskyvyn vahvistaminen, vaurauden luominen ja digitaalisen siirtymän hyödyntäminen
- 3) rauha ja turvallisuus
- 4) muuttoliike ja liikkuvuus
- 5) vihreä siirtymä: ilmastokestävyys, energia ja ympäristö.

1. Inhimillinen kehitys, hyvä hallintotapa ja oikeusvaltioperiaate

Inhimillinen kehitys

Inhimillistä kehitystä painottava lähestymistapa on keskeinen osa toimintaohjelmaa. Tällä lähestymistavalla pyritään parantamaan ihmisten elämänlaatua muutenkin kuin

⁹ Uusi muuttoliike- ja turvapaikkasopimus, [COM\(2020\) 609](#).

¹⁰ Koko Afrikan huomioivan toimintatavan hengessä ja yhteisen tiedonannon ”Tavoitteena kokonaisvaltainen EU–Afrikka-strategia”, [JOIN\(2020\) 4](#), mukaisesti.

taloudellisesti, puolustamaan heidän vapauksiaan ja oikeuksiaan, tarjoamaan heille mahdollisuuksia sekä edistämään selviytymiskykyisiä, oikeudenmukaisia ja osallistavia yhteiskuntia, joilla on vaikutusmahdollisuuksia.

Terveys

Terveys on ihmisarvoisen elämän tärkein edellytys. Covid-19-pandemia on aiheuttanut haasteita terveysturvallisuudelle ja terveydenhuoltojärjestelmille sekä vaikuttanut syvästi talouksiin ja kokonaiseen yhteiskuntiin. EU:n ja sen kumppaneiden on otettava covid-19-kriisistä opikseen ja **vahvistettava terveydenhuoltojärjestelmiään ja sosiaalisen suojelun järjestelmiään sekä valmius- ja reagoitukapasiteettiaan.** EU on antanut ja antaa edelleen nopeaa ja merkittävää tukea kriisin aiheuttaman suhteettoman taakan keventämiseksi kaikkein heikoimmassa asemassa oleville ja riskiryhmiin kuuluville, myös nuorille ja naisille.¹¹ **Rokotteet ovat globaali julkishyödyke, ja rokottamisen avulla pandemia voidaan lopettaa koko maailmassa.** EU jatkaa tukeaan Covax-mekanismille ja muun muassa perustaa noin 100 miljoonan rokoteannoksen humanitaarisen puskurin. Team Europe -hengessä EU on tähän mennessä osoittanut Covax-mekanismiin tukemiseen 853 miljoonaa euroa. EU on edelleen sitoutunut mekanismiin koko maailman kattavana aloitteena, jolla varmistetaan turvallisten ja tehokkaiden rokotteiden tasapuolinen ja oikeudenmukainen saatavuus matalan ja keskitulotason maille. Lisäksi komissio on EU:n rokotestrategiasta saatujen kokemusten pohjalta valmis perustamaan EU:n rokoteapumekanismiin. Mekanismeilla varmistettaisiin, että osa EU:n takaamista 2,3 miljardista annoksesta jaetaan kiinnittäen erityistä huomiota eteläiseen naapurialueeseen Länsi-Balkanin maiden, itäisen naapurialueen ja Afrikan ohella. Sen kautta voitaisiin ensisijaisesti tarjota apua terveydenhuollon työntekijöille sekä tyydyttää humanitaarisia tarpeita. Tässä työssä on varmistettava, ettei rokotteita mene hukkaan, mikä edellyttää, että vastaanottajamaat ovat valmistautuneet asianmukaisesti.

Nuorten voimaannuttaminen

Nuoriin ja lapsiin investoimisen olisi oltava yhteistyön ytimessä. Nuoret edistävät muutosta, ja heidän vaikutusmahdollisuuksiensa lisääminen sekä heidän osallistumisensa ja osallistamisensa ovat avainasemassa, kun pyritään saavuttamaan Agenda 2030 -toimintaohjelman painopisteet. Komissio ehdottaa, että i) tuetaan nuorisosioiden valtavirtaistamista kansallisissa toimintapolitiikoissa, ii) autetaan EU:n kumppaneita parantamaan koulutusjärjestelmien hallintoa sekä iii) asetetaan etusijalle puuttuminen koulunkäynnin keskeyttämisen, koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten, osaamisen kohtaanto-ongelmien, koulutus- ja työmahdollisuuksien puutteen, nuorisotyöttömyyden ja aivovuodon rakenteellisiin syihin. Tehokas koordinaatio ja kumppanuudet eri politiikanalojen välillä, myös nuorisojärjestöjen kanssa, ovat ratkaisevan tärkeitä laadukkaiden työpaikkojen lisäämisen ja koulutusmahdollisuuksien parantamisen kannalta. On tehtävä yhteistyötä ihmisten välisten yhteyksien lisäämiseksi, koska se on

¹¹ EU:n talousarviosta osoitettiin covid-19-pandemian seurauksena eteläisen naapurialueen kumppaneille yli 2,3 miljardin euron tukipaketti.

menestyksellinen yhteistyön ala, joka tuottaa konkreettisia tuloksia ja hyötyjä kaikille. On ratkaisevan tärkeää avata eteläisen naapurialueen kumppaneille pääsy EU:n ohjelmiin ja asiaankuuluviin eurooppalaisiin verkostoihin sekä helpottaa pääsyä niihin. Yksi osa tätä on, että eteläisen Välimeren alue on jatkossakin yksi Erasmus+ -ohjelman painopistealueista. Erasmus+ -ohjelman kaudella 2021–2027 nuorille on tarjolla uusia valmiuksien kehittämismahdollisuuksia **ammattillisen koulutuksen, urheilun ja digitaalisen koulutuksen aloilla**. EU pyrkii jakamaan Erasmus+ -ohjelman hyötyjä entistä tasaisemmin koko alueelle ja lisäämään osallistumista Luova Eurooppa -ohjelmaan, jotta alueen nuorten luovuutta voidaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla. On parannettava lastensuojeluohjelmia ja psykososiaalista tukea konflikteista kärsiville ja konfliktin vuoksi kotiseudultaan siirtymään joutuneille lapsille. Tässä on kiinnitettävä erityistä huomiota koulutuksen ja terveydenhuollon saatavuuteen.

Hyvä hallintotapa ja oikeusvaltioperiaate

Hyvä hallintotapa sekä ihmisoikeuksien, perusvapauksien, demokraattisten instituutioiden ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen ovat EU:n peruseriaatteita. Ne ovat olleet kiinteä osa EU:n ja Välimeren alueen kumppanuutta Barcelonan julistuksesta lähtien ja sisältyneet yhteisiin sitoumuksiin. Lisäksi hyvä hallintotapa, oikeusvaltio ja ihmisoikeudet, sosiaaliset oikeudet ja työntekijän oikeudet mukaan luettuina, työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu ja oikeussuojan yhtäläinen saatavuus edistävät rauhaa, osallistavaa vaurautta ja vakautta. Nämä puolestaan ovat perusta ihmisarvoisille työpaikoille, oikeudenmukaiselle ja osallistavalle kasvulle sekä pitkän aikavälin kestävyuden ja investointien rakentamiselle.

Ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan EU:n toimintasuunnitelman 2020–2024¹² mukaisesti EU tehostaa yhteistyötään kumppaneiden kanssa edistääkseen ihmisoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen ja demokraattisten arvojen kunnioittamista. Oikeuslaitoksen ja syyttäjälaitoksen riippumattomuus ja vastuuvollisuus ovat olennaisen tärkeitä, jotta valtion instituutiot toimivat lakien mukaisesti, kansalaiset voivat käyttää oikeuksiaan ja ihmisoikeusloukkauksia, korruptiota ja järjestäytyntä rikollisuutta voidaan torjua. Siviili- ja oikeushallinnon kestävä rakenneuudistukset vähentävät eriarvoisuutta ja edistävät talouskasvua. Ihmis- ja käyttäjäkeskeinen toimintatapa järjestelmien ja palvelujen digitalisoinnissa lisää valtion tehokkuutta ja parantaa luottamusta instituutioihin. Demokratian periaatteiden olisi ohjattava internetin hallintoa ja sosiaalisen median toimintaa. EU jatkaa yhteistyötä kumppanimaiden kanssa varmistaakseen **yksityisyyttä ja tietosuojaa** koskevien perusoikeuksien korkeatasoisen suojan sekä edistääkseen EU:n ja kansainvälisten tietosuojanormien lähentymistä, mikä helpottaa kauppavaihtoa ja lainvalvontayhteistyötä.

Naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineessä valitussa kannustinperusteisessa toimintatavassa¹³ tarjotaan lisärahoitustukea sellaisille naapurialueen maille, joilla on vahva halu toteuttaa muun muassa hallintotapaa ja oikeusvaltiota koskevia uudistuksia. Tuen

¹² Ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskeva EU:n toimintasuunnitelma 2020–2024, [JOIN\(2020\) 5](#).

¹³ Naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineestä annettu asetus, 17 artikla.

määrää mukautetaan sen mukaan, miten kukin kumppani noudattaa sitoumuksiaan ja edistyy yhteisten arvojen toteuttamisessa ja uudistuksissa erityisesti hallintotavan ja oikeusvaltion osalta.

EU:n taloudellisten etujen suojaamiseksi eteläisten kumppanien on välttämätöntä varmistaa, että petoksiin, korruptioon, rahanpesuun ja varojen väärinkäyttöön puututaan tehokkailla, varoittavilla ja oikeasuhteisilla rikosoikeudellisilla seuraamuksilla sekä tehokkaalla ja vaikuttavalla yhteistyöllä Euroopan petostentorjuntaviraston kanssa. Keskinäisestä oikeusavusta tehtyjen kansainvälisten sopimusten osapuolina olevien eteläisten kumppaneiden olisi hyväksyttävä Euroopan syyttäjänvirasto (EPPO) siihen osallistuvien EU:n jäsenvaltioiden toimivaltaiseksi viranomaiseksi kyseisten sopimusten täytäntöönpanossa.¹⁴

EU edistää oikeusvaltiokulttuuria tiiviissä yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan ja liike-elämän kanssa. Kansalaisjärjestöt ja työmarkkinajärjestöt ovat edelleen keskeisiä keskustelukumppaneita EU:n yhteistyön muotoilussa ja seurannassa. EU tukee jatkossakin konkreettisia aloitteita kansalaisjärjestöjen ja ihmisoikeuksien puolustajien vahvistamiseksi. Sukupuolten tasa-arvo on paitsi yleismaailmallisesti tunnustettu ihmisoikeus, myös välttämätön edellytys hyvinvoinnille, talouskasvulle, vauraudelle, hyvälle hallintotavalle, rauhalle ja turvallisuudelle. Siihen liittyviä toimia on tehostettava: esimerkiksi sukupuolinäkökulma on valtavirtaistettava kaikkiin yhteistyöohjelmiin ja kohdennettuihin toimiin sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevan kolmannen toimintasuunnitelman (GAP III)¹⁵ mukaisesti. EU edistää aloitteita, joilla suojellaan naisten oikeuksia sekä edistetään heidän sosioekonomista ja poliittista osallistumistaan ja kansalaisvaikuttamistaan.

EU jatkaa yhteistyötä kumppaneidensa kanssa varmistaa vammaisten henkilöiden kaikkien oikeuksien toteutumisen vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen mukaisesti.

Toimenpiteet: Edistetään ihmisoikeuksia, oikeusvaltioperiaatetta, demokratiaa ja hyvää hallintotapaa, sukupuolten tasa-arvoa ja kaikkien ihmisten yhtäläisiä mahdollisuuksia sekä kansalaisyhteiskunnan tukemista

- Kehitetään edelleen asiaankuuluvia lainsäädännöllisiä ja institutionaalisia uudistuksia ihmisoikeuksien ja hyvän hallintotavan osalta.
- Edistetään nykyaikaisia, tehokkaita ja vastuuvollisia julkisia instituutioita ja toimintapolitiikkoja, myös vaalitarkkailua ja vaaliapua, sekä riippumattomia oikeusjärjestelmiä, jotka palvelevat kaikkia ihmisiä, suojelevat epäiltyjen oikeuksia, tukevat rikosten uhreja ja edistävät vankeusolosuhteiden parantamista.
- Tuetaan toimia kaikenlaisen syrjinnän torjumiseksi.¹⁶

¹⁴ EPPOn ja eteläisten kumppaneiden välistä yhteistyötä olisi myös helpotettava sopimalla työjärjestelyistä.

¹⁵ Sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskeva kolmas EU:n toimintasuunnitelma, JOIN(2020) 17.

¹⁶ Mukaan lukien sukupuoleen, rotuun, etniseen alkuperään, uskoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuva syrjintä.

- Edistetään kansainvälisiä sosiaalisia oikeuksia ja työntekijän oikeuksia sekä Kansainvälisen työjärjestön (ILO) luokittelemia kansainvälisiä työnormeja.
- Tuetaan naisten ja nuorten, myös lasten, taloudellista voimaannuttamista ja kannustetaan heitä osallistumaan aktiivisesti päätöksentekoon.
- Edistetään toimia, joilla lopetetaan naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta, myös konflikteihin liittyvä seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva väkivalta.
- Kehitetään kansalaisjärjestöjen valmiuksia ja tuetaan niitä digitaalisessa ja vihreässä siirtymässä.
- Tuetaan sellaisten nykyaikaisten tietosuojakehysten kehittämistä, joiden perustana olevien horisontaalisten sääntöjen noudattamista valvovat vahvat ja riippumattomat valvontaviranomaiset. Edistetään asiaan liittyvien kansainvälisten yleissopimusten ratifiointia ja täytäntöönpanoa.

Toimenpiteet: Tehostetaan inhimillistä kehitystä ja terveydenhuoltoa sekä nuorisoa, koulutusta, osaamista ja kulttuuria koskevaa yhteistyötä

- Tuetaan terveydenhuoltojärjestelmien valmius- ja reagointivalmiuksia pandemioita vastaan.
- Osallistutaan EU:n ohjelmiin, kuten Erasmus+ -ohjelmaan, Horisontti Eurooppa - puiteohjelman Marie Skłodowska-Curie -toimiin ja Luova Eurooppa -ohjelmaan, sekä asiaankuuluviin eurooppalaisiin verkostoihin.
- Tehdään yhteistyötä ja jaetaan kokemuksia innovointitoimien yhteydessä sekä tuetaan älykkään erikoistumisen strategioiden laatimista.
- Tehdään digitaalista koulutusta koskevaa yhteistyötä digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelman 2021–2027 puitteissa.
- Tehdään yhteistyötä ammatillisen koulutuksen huippuyksiköiden foorumeilla, myös Euroopan koulutussäätiön (ETF) osaamisverkoston kautta, luodaan paikallisia ”osaamiskosysteemejä” ja tehostetaan uudelleen koulutusta.
- Tehdään yhteistyötä osaamistarpeiden ennakoimiseksi sekä osaamisen ja strategioiden suunnittelemiseksi ja kehittämiseksi elinikäisen oppimisen näkökulmasta Euroopan ammatillisen koulutuksen koulutussäätiön tuella. Tehdään yhteistyötä taitojen ja valmiuksien kehittämiseksi, mukaan lukien koulutus vihreitä työpaikkoja ja vihreää taloutta varten.
- Tuetaan yhdennettyjä lähestymistapoja ja asianomaisten ministeriöiden (koulutus-, työllisyys-, terveys-, kulttuuri- ja sosiaaliturvaministeriöt) valmiuksia nuorten sekä työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien (NEET-henkilöt) palvelujen saatavuuden ja laadun parantamiseksi.
- Laajennetaan EU:n nuorisotakuujärjestelmän innoittamia aloitteita.

2. Selviytymiskyvyn vahvistaminen, vaurauden luominen ja digitaalisen siirtymän hyödyntäminen

Covid-19-pandemia on vaikuttanut kaikkiin talouksiin Välimeren alueella. Se on pahentanut talouden rakenteellista epätasapainoa¹⁷ ja korostanut osallistavien, selviytymiskykyisten, kestävien ja yhteenliitettyjen talouksien tarvetta. Ketään ei pitäisi jättää toimien ulkopuolelle, ja toimilla pitäisi antaa maille mahdollisuus tarttua vihreän ja digitaalisen siirtymän kaltaisiin suuntauksiin, jotka voisivat vauhdittaa kestävästä kasvua.

Häiriönsietokykyiset taloudet

Yhtenä yhteistyön keskeisistä painopisteistä olisi edelleen oltava sosioekonomisen häiriönsietokyvyn vahvistaminen. Tämä edellyttää sitä, että luodaan taloudellisia puskureita tulevia häiriöitä vastaan ja vastataan maksutasehaasteisiin, myös kestävämpään velan kehitykseen. Erityisehtojen täyttämiseen perustuva makrotaloudellinen rahoitusapu ja pääasiassa budjettitukena¹⁸ annettava kohdennettu apu julkisen varainhoidon ja omien tulojen käyttöönottoa koskevien strategioiden toteuttamiseen edistävät toimia julkisen talouden liikkumavaran¹⁹ ja julkisen talouden oikeudenmukaisuuden lisäämiseksi.

Euron käytön lisääminen alueella vahvistaisi yhteyksiä EU:hun ja edistäisi talous- ja rahoitusvakautta. Näin parannettaisiin korrelaatiota alueen tärkeimpien kauppa- ja investointikumppaneiden välillä sekä monipuolistettaisiin maksuissa, kaupassa ja riskinhallinnassa käytettyä valuuttayhdistelmää.

Uudistettu sitoutuminen liiketoimintaympäristön parantamiseen²⁰ on erittäin tärkeää paikallisten ja kansainvälisten yksityissektorin toimijoiden luottamuksen lisäämiseksi, investointien houkuttelemiseksi ja kaupan lisäämiseksi. Kun otetaan huomioon maiden talouden poliittinen dynamiikka, olisi sovittava ensisijaisista aloista, joilla toteutetaan hyvin suunniteltuja, mitattavissa olevia ja toteutettavissa olevia uudistuksia. Näistä painopisteistä olisi sovittava kumppanuuden painopisteissä tai vastaavissa toimintapoliittisissa asiakirjoissa. EU tarjoaa yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa tukea, joka perustuu kumppaneiden sitoutumiseen talous- ja hallintouudistusten johdonmukaiseen ja tehokkaaseen täytäntöönpanoon näillä aloilla.

Kansallisia järjestelmiä voitaisiin vahvistaa myös aloitteilla, **joilla parannetaan sosioekonomista kestävyttä paikallisella tasolla.** Poliitiikkavuoropuhelun²¹ tehostaminen edistänee myös julkisen ja yksityisen sektorin vuoropuhelujen syventämistä.

¹⁷ Eristämistoimenpiteillä, joilla on rajoitettu liikennettä ja taloudellista toimintaa, on ollut laajoja vaikutuksia, ja ne ovat lisänneet eriarvoisuutta erityisesti nuorten ja kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien osalta. Työttömyys on lisääntynyt, kasvu on hidastunut ja kauppavirrat, suorat ulkomaiset sijoitukset ja rahalähetykset ovat vähentyneet. Pandemian julkiselle taloudelle aiheuttamat kustannukset ovat heikentäneet julkisen talouden vakauttamistoimien tehoa ja aiheuttaneet paineita sosiaaliturvajärjestelmille.

¹⁸ Eteläisen naapurialueen osuus EU:n tämänhetkisistä budjettituista maailmassa on lähes 25 prosenttia.

¹⁹ Määritellään yleensä talousarvion liikkumavaraksi, jonka avulla hallitus voi osoittaa varoja julkisiin tarkoituksiin vaarantamatta julkisen talouden kestävyttä.

²⁰ Maailmanpankin vuonna 2019 julkaiseman ”Doing Business” -raportin mukaan Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan alueiden keskiarvo oli 58,30/100 (sija 112).

²¹ Alakohtaisten uudistusten toteuttamista koskevilla sopimuksilla tuettavista uudistuksista käytävällä politiikkavuoropuhelulla voidaan lieventää EU:n rahoitustukeen liittyviä riskejä ja pyrkiä saavuttamaan synergiaetuja täydentävien välineiden, kuten rahoituslähteiden yhdistämisen ja investointien, kanssa.

Talouden monipuolistaminen on tärkeää erityisesti niille maille, jotka ovat voimakkaasti riippuvaisia talouden häiriöille alttiista aloista. EU ja sen kumppanit tekevät yhteistyötä hyödyntääkseen vihreän talouden ja digitaalisen talouden kasvun Välimeren unionin alakohtaisissa vuoropuheluissa asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Myös sinisen talouden potentiaali tulisi sisällyttää johdonmukaisesti taloudellisen kehityksen suunnitteluun.²² Tämä pätee myös yhteisötalouteen, jonka liiketoimintamalleissa keskiössä ovat ihmiset ja planeetta. Yhteisötaloudella onkin mahdollista vastata moniin yhteiskunnallisiin haasteisiin ja parantaa yhteiskunnan selviytymiskykyä kriisiaikoina.

Lisäksi **keskittyminen avoimeen strategiseen riippumattomuuteen ja globaalien arvoketjujen uudelleenmuotoutuminen pandemian myötä** voivat luoda uusia mahdollisuuksia integroida EU:n ja sen eteläisten naapurimaiden välisiä teollisia toimitusketjuja edelleen. Komission laatimassa teollisuusstrategiassa²³ kehitetyllä ekosysteemiin perustuvalla toimintatavalla²⁴ voitaisiin myös edistää monipuolistamispyrkimyksiä ja kaikkia hyödyttäviä aloitteita markkinoiden yhdentymisen, sääntelyn lähentämisen ja taloudellisen osallisuuden osa-alueilla. Eteläisen naapurialueen teollisuusklusterit voivat edistää talouskehitystä yhdistämällä yritykset globaaleihin ja alueellisiin arvoketjuihin, vähentämällä pienten ja keskisuurten yritysten eristyneisyyttä, edistämällä innovointia ja edistämällä kauppaa ja investointeja.

Keskeisessä asemassa on myös yksityisen sektorin, erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten, tukeminen.²⁵ EU:n ja sen kumppaneiden olisi tehtävä yhteistyötä tukeakseen yrittäjyyttä ja sen ekosysteemejä, myös yhteiskunnallista ja osuustoiminnallista yrittäjyyttä, sekä startup-yrityksiä ideointivaiheesta aina kypsän yrityksen vaiheeseen saakka. Maahanmuuttajayhteisöjen potentiaalia olisi hyödynnettävä aktiivisemmin taitojen, osaamisen ja teknologian siirtämiseksi ja liikesuhteiden luomiseksi EU:n ja eteläisten kumppanien välille.

Alueen pienten ja keskisuurten yritysten rahoitusvaje jarruttaa merkittävästi niiden kehitystä. Rahoituksen saatavuuden osalta on määrä tehdä yhteistyötä kansainvälisten rahoituslaitosten kanssa, jotta kehitetään kattava lähestymistapa taloudelliseen osallisuuteen, mukaan luettuina mikrorahoitus ja yhteiskunnallisten yritysten rahoitus, sekä riskipääoman, enkelisijoittajien tai vaikuttavan rahoituksen kaltaisten uusien rahoitusvälineiden käyttöön. Rahoitusta olisi oltava saatavilla myös pakolaisille.

²² Näissä pyrkimyksissä olisi hyödynnettävä Välimeren unionin ministeritason julkilausumaa kestävästä sinisestä taloudesta (2.2.2021) (<https://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2021/02/Declaration-UfM-Blue-Economy-EN-1.pdf>) ja WESTMed-aloitteen (aloite sinisen talouden kestävästä kehittämistä varten läntisen Välimeren alueella) puitteissa tehtyä työtä.

²³ Euroopan uusi teollisuusstrategia, [COM\(2020\) 102](#).

²⁴ Näihin ekosysteemeihin kuuluvat kaikki arvoketjussa toimivat toimijat pienimmistä startup-yrityksistä suurempiin yhtiöihin, tiedeyhteisöstä tutkijoihin ja palveluntarjoajista tavarantoimittajiin.

²⁵ Yli kaksi kolmasosaa kaikista virallisista työpaikoista alueella on pienissä ja keskisuurissa yrityksissä.

Tutkimuksella ja innovoinnilla on verrattomat hyödyt minkä tahansa tulevaisuuteen suuntautuvan poliittisen tavoitteen saavuttamisen kannalta. Tutkimuksen ja innovoinnin tehostamisella, esimerkiksi Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan²⁶ liittämällä, saadaan aikaan kestävämpää ja osallistavampaa kasvua sekä kestäviä työllistymismahdollisuuksia. Yhteyksien inhimillistä ulottuvuutta koskevaa menestyksellistä yhteistyötä, joka kattaa myös innovoinnin ja tieteen, tehostetaan tietoyhteiskunnan ja tietoon perustuvan talouden luomiseksi.

Yhteenliitetyt taloudet

Välimeren alueella on tarvittavat inhimilliset resurssit, jotta se voi hyödyntää digitaalista muutosta ja kehittyä varteenotettavaksi kilpailijaksi maailmanlaajuisessa digitaalitaloudessa.

Digitaalisen muutoksen tukemiseksi ehdotetaan, että yhteistyö jäsenellään seuraavien neljän pilarin ympärille: i) hallinnolliset ja toimintapoliittiset puitteet ja sääntelypuitteet, ii) infrastruktuurin kehittäminen ja parempien, kohtuuhintaisten ja turvallisten verkkojen yleisen saatavuuden tukeminen, iii) digitaalinen lukutaito, osaaminen ja yrittäjyys sekä iv) digitaaliset palvelut. Tavoitteena on edistää innovatiivista digitaalista muutosta kannustamalla esimerkiksi sähköiseen hallintoon, sähköiseen terveydenhuoltoon, sähköiseen kaupankäyntiin, kulttuurin ja kulttuuriperinnön digitaaliseen saatavuuteen ja koulutuksen digitaalisiin taitoihin liittyvien alustojen ja toimien käyttöönottoa ja varmistaa samalla teknologian käyttäjakeskeisyys ja eettinen käyttö EU:n perusoikeuskirjan mukaisesti. Lisäksi ehdotetaan parempien digitaalisten yhteyksien luomista Välimeren alueelle, mikä edistäisi osaltaan taloudellista yhdentymistä.

Kauppa ja investoinnit ovat olennaisen tärkeitä alueen potentiaalin hyödyntämiseksi. Kilpailukyvyn parantamiseksi ehdotetaan, että etusijalle asetetaan tullien ulkopuolisten kaupan esteiden poistaminen ja kaupankäyntikustannusten pienentäminen. Jotta voidaan tukea kauppaa, lisätä sijoittajien luottamusta ja estää protektionismin ja kaupan rajoitusten lisääntyminen uudelleen, olisi keskityttävä voimassa olevien monenvälisen, alueellisten ja kahdenvälisen sopimusten täytäntöönpanoon ja noudattamiseen kaikilta osin. Lisäksi ehdotetaan, että voimassa olevien assosiaatiosopimusten sekä pitkälle menevästä ja laaja-alaisesta vapaakauppa-alueesta Marokon ja Tunisian kanssa käytävien neuvottelujen pohjalta käynnistettäisiin vuoropuhelua. Niissä voitaisiin määrittää kumppaneiden kiinnostus kyseisen kumppanin ja EU:n välisten kauppa- ja investointisuhteiden nykyaikaistamiseen esimerkiksi investointien helpottamisen, kestävä kehityksen, palvelujen ja tarvittaessa maatalouden suhteen, jotta kumppanit voivat sopeutua paremmin nykypäivän haasteisiin.

Mahdollisuuksien hyödyntäminen alueiden osien, alueiden ja maanosien tasolla voi myös edistää talouden monipuolistumista ja syventää yhdentymistä. Olisi edistettävä sitä, että kaikki eteläisen Välimeren alueen maat hyväksyvät Paneurooppa–Välimeri-alkuperäsääntöjä koskevan yleissopimuksen tarkistuksen. Synergioita Saharan eteläpuolisen Afrikan kanssa

²⁶ Horisontti Eurooppa -puiteohjelmalla tuetaan edelleen EU:n ja muun maailman tutkijoiden ja yritysten välistä yhteistyötä myös tiedediplomatian puitteissa.

selvitetään aktiivisesti erityisesti Afrikan mantereen vapaakauppa-alueen (AfCFTA) ja Afrikan lentoliikenteen yhteismarkkinoiden (SAATM) kehittämisen puitteissa, jotta voitaisiin helpottaa kohdennettujen mantereen laajuisten arvoketjujen syntymistä ja tukea kestäviä investointeja.

Liikenne on keskeinen osa toimintapolitiikkoja ja välineitä, joilla tuetaan eteläisen Välimeren alueen kehitystä, kuten kestävä ja älykkään liikkuvuuden strategiassa²⁷ korostetaan. Olisi hyödynnettävä mahdollisuus **yhdistää liikenneinfrastruktuurit sääntöjen ja standardien yhteentoimivuuden avulla**. Etusijalle asetetaan Välimeren alueen liikenneverkon nopea kehittäminen ja liikennepolitiikan uudistustavoitteet, jotka on yhdessä määritelty alueellisessa liikennetoimintasuunnitelmassa ja joita tuetaan meneillään olevalla teknisellä yhteistyöllä. Kauppaa tukevaa kehitysapua koskeviin aloitteisiin sisältyy logistiikka, joka kattaa sekä alueellisen infrastruktuurin että yhteydet tulliyhteistyöhön. Liikenteen alan yhteistyötä tuetaan edelleen avaruusyhteistyöllä. Siihen kuuluvat erityisesti yhteiset toimet ilmaisten ja avointen Galileo-palvelujen käyttöön ottamiseksi ja Euroopan geostationaarisen navigointilisäjärjestelmän (EGNOS) laajentaminen.

Osallistavat taloudet

Välimeren alueen uudessa toimintaohjelmassa ehdotetaan yhteistyötä Välimeren unionin työllistämistä ja työtä käsittelevässä alakohtaisessa vuoropuhelussa²⁸ asetettujen tavoitteiden mukaisesti sellaisten järjestelmien ja elvytysstrategioiden tukemiseksi, joilla i) edistetään yhtäläisiä mahdollisuuksia ja tuloksia sekä ii) asetetaan etusijalle työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu, sosiaalinen suojelu ja osallisuus sosiaalisen ja alueellisen eriarvoisuuden torjumiseksi.

Valtavia myönteisiä vaikutuksia voitaisiin saada aikaan luomalla näkymiä nuorille heidän kotimaassaan ehkäisemällä aivovuotoa ja luomalla kunnollisia työpaikkoja kaikille²⁹ sekä lisäämällä naisten osallistumista työmarkkinoille ja heidän taloudellista voimaannuttamistaan. Tämän olisi oltava keskeisellä sijalla sosioekonomisten uudistusten ja investointialoitteiden suunnittelussa ja täytäntöönpanossa. Lisäksi olisi keskityttävä epävirallisen talouden³⁰ vaikutuksiin ihmisten hyvinvointiin ja kumppaneiden julkiseen talouteen sekä tuettava kaikille suunnattua osaamispolitiikkaa, myös talouden virallistamisen tukemiseksi.

Toimenpiteet: Tuki osallistaville, sopeutumiskykyisille, kestäville ja yhteenliitetyille talouksille

- Yhteisrahoitetaan kumppaneiden valtiollisista elpymisrahastoista rahoitettuja

²⁷ Kestävä ja älykkään liikkuvuuden strategia, [COM\(2020\) 789](#).

²⁸ Välimeren unionin työ- ja työllisyysministerien [ministeritason julistus](#), Cascais, huhtikuu 2019.

²⁹ ILO:n arvioiden mukaan vuoden 2020 toisella neljänneksellä oli 17 miljoonaa kokoaikaista työpaikkaa vähemmän kuin vuoden 2019 viimeisellä neljänneksellä.

³⁰ ILO:n suosituksessa nro 204, joka koskee siirtymistä epävirallisesta taloudesta viralliseen talouteen, 'epävirallinen talous' määritellään kaikeksi työntekijöiden ja taloudellisten yksiköiden taloudelliseksi toiminnaksi, joka ei – oikeudellisesti tai käytännössä – kuulu virallisten järjestelyjen piiriin tai jota viralliset järjestelyt eivät kata riittävästi.

kestäviä investointeja EKRR+:n puitteissa.

- Laaditaan ja tuetaan investointiympäristöön ja liiketoimintaympäristöön keskittyviä yhteisiä uudistusmatriiseja.
- Tuetaan aloitteita, joilla autetaan kumppaneita houkuttelemaan ja säilyttämään arvoketjun monipuolistamismahdollisuuksia valikoiduilla aloilla ja jotka on mukautettu hyvän hallinnon periaatteisiin.
- Kannustetaan kumppaneita liittymään Addis Abeban veroaloitteeseen³¹.
- Tuetaan vihreää, sinistä ja yhteisötaloutta nykyistä tehokkaammin innovatiivisilla rahoitusvälineillä (mm. vaikuttavalla rahoituksella) ja kehittämällä asianmukaisia sääntelyekosysteemejä.
- Tuetaan pieniä ja keskisuuria yrityksiä koskevien toimintapolitiikkojen täytäntöönpanoa eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevan Small Business Act -aloitteen periaatteiden sekä maaliskuussa 2020 annetun tiedonannon ”Pk-yritysstrategia kestävää ja digitaalista Eurooppaa varten”³² mukaisesti.
- Tuetaan toimivaa sosiaalista vuoropuhelua kaikilla asiaankuuluvilla tasoilla.
- Tarjotaan teknistä tukea taloudellisen osallisuuden edistämiseksi, erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten digitaalisten maksujen ja digitaalisen lukutaidon osalta varsinkin maaseutualueilla.
- Edistetään osallistumista EU:n Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan.
- Valtavirtaistetaan yhteisötalouden tukeminen kaikissa alueellisissa ja kahdenvälisissä ohjelmissa, riittävien oikeudellisten ja poliittisten puitteiden laatimisen tuki mukaan luettuna, vahvistetaan institutionaalisia valmiuksia ja mahdollistetaan vastavuoroinen oppiminen.
- Pyritään tukemaan sääntelyn lähentämistä televiestinnän sekä sähköisen tunnistamisen ja luottamuspalvelujen alalla samoin kuin puitteita, joilla suojellaan henkilötietoja ja mahdollistetaan muiden kuin henkilötietojen vapaa liikkuvuus. Modernisoidaan kauppa- ja investointisuhteet niiden kumppanien kanssa, jotka ovat kiinnostuneet tiiviimmästä yhdentymisestä EU:n kanssa erityisesti investointien helpottamisen, palvelun, kestävä kehityksen ja maatalouden kaltaisilla aloilla.
- Tuetaan alueen yhdentymistä Afrikan mantereeseen vapaakauppa-alueeseen (AfCFTA), jotta edistetään kohdennettujen, koko mantereen kattavien arvoketjujen luomista.
- Yhteisrahoitetaan investointeja kaikkialla käytettävissä olevan ja laajakaistaisen televiestintäinfrastruktuurin saatavuuden parantamiseksi. Varmistetaan EU:n 5G-välineistön periaatteiden³³ käyttöönotto verkon turvallisuuden takaamiseksi.

³¹ Addis Abeban veroaloite on useiden sidosryhmien välinen kumppanuus, jolla pyritään lisäämään valtion tulonhankintaa kumppanimaissa.

³² Pk-yritysstrategia kestävää ja digitaalista Eurooppaa varten (COM(2020) 103).

³³ Tiedonannossa ”5G:n turvallinen käyttöönotto EU:ssa – EU:n välineistön täytäntöönpano” (COM(2020) 50) EU sitoutuu panemaan täytäntöön välineistön periaatteet, joiden tarkoituksena on varmistaa laajakaistainfrastruktuurin turvallinen käyttöönotto paitsi EU:ssa myös kaikissa ulkoisissa hankkeissa, jotka saavat EU:n rahoitusta muun muassa EIP:n kaltaisten kansainvälisten rahoitusvälineiden kautta.

- Tehostetaan kumppanien toimia Euroopan laajuisen liikenneverkon (TEN-T) ulkoisen ulottuvuuden muodostavan, tulevan Välimeren laajuisen liikenneverkon (TMN-T) suuntaa antavien karttojen hyväksymiseksi samalla, kun tätä verkkoa koskevat hankkeet asetetaan jo nyt etusijalle, ja edistetään Saharan eteläpuolisen Afrikan, Pohjois-Afrikan ja Euroopan välisiä yhteyksiä.
- Tuetaan sääntelyn lähentämistä kaikilla liikenteen aloilla Välimeren alueen liikennettä koskevan toimintasuunnitelman 2021–2027 mukaisesti EU:n ja Välimeren alueen välisten liikennehankkeiden avulla.
- Avustetaan kestävä matkailun kehittämistä.

3. Rauha ja turvallisuus

Välimeren alueen pitkittyneet konfliktit ovat poliittisen vakauden ja kestävä kehityksen keskeinen este. Yhteiset toimet konfliktien ehkäisemiseksi ja ratkaisemiseksi, turvallisuusyhteistyön edistämiseksi, konfliktien seurausten lieventämiseksi ja niiden taustalla olevien syiden ratkaisemiseksi ovat ensisijaisia painopisteitä kansalaisten suojelemiseksi ja heidän menestymisensä mahdollistamiseksi.

EU on jo nyt humanitaarisen ja kehitysavun suurin antaja. Se pystyy käyttämään monia erilaisia välineitä humanitaarisen avun, kehityksen ja rauhan välistä yhteyttä korostavaa lähestymistapaa soveltaen. Se on myös **turvallisuuden tuottaja**, joka käyttää yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) operaatioita, välitystoimintaa ja vakauttamista sekä pakotteita. EU on hankkinut uskottavuutta kansainvälisen oikeuden noudattamisen merkitystä johdonmukaisesti korostavalla kannallaan. EU on luotettuna toimijana ainutlaatuisessa asemassa saattamaan konfliktien osapuolet, kansainväliset ja alueelliset kumppanit sekä asiaan liittyvät sidosryhmät, kuten humanitaariset, kehitys yhteistyön ja rauhanrakentamisen toimijat, yhteen käymään strategisia kysymyksiä koskevaa vuoropuhelua, vähentämään jännitteitä ja edistämään konfliktien ratkaisemista. Monet eteläiset kumppanit vaativat EU:n parempaa sitoutumista ja yhteisiä toimia pitkään kestäneiden konfliktien ja niiden vaikutusten ratkaisemiseksi. Kokemus on osoittanut, että tällainen koollekutsujan ja diplomaattisen välittäjän rooli voi olla tehokas vain, jos EU on yhtenäinen, kykenee toimimaan yhdenmukaisesti ja puhumaan yhdellä äänellä kahden- ja monenvälisellä tasolla. Siksi EU:n jäsenvaltioiden sitoutuminen aina korkeinta tasoa myöten on keskeisen tärkeää. Välimeren alueella olisi myös saatava aikaan parempaa ja intensiivisempää poliittista vuoropuhelua luottamuksen rakentamiseksi, jännitteiden vähentämiseksi ja konfliktien ratkaisemiseksi.

EU:n ja sen jäsenvaltioiden ja kumppaneiden olisi tältä pohjalta uudistettava toimensa ratkaisun löytämiseksi Lähi-idän rauhanprosessissa. EU pyrkii kannustamaan viimeaikaista diplomaattisuhteiden solmimista Israelin ja useiden arabimaiden välillä ja jatkamaan toimia sen pohjalta, jotta parannetaan kansainvälisesti sovittuihin parametreihin perustuvan kahden valtion neuvotteluratkaisun sekä alueen rauhan ja turvallisuuden mahdollisuuksia. EU:n, joka on toiminut Syyriaa koskevien konferenssien koollekutsujana, sekä eteläisten kumppanien olisi tehostettava toimiaan tuhoisan, nyt jo vuosikymmenen kestäneen konfliktin

ratkaisemiseksi Syyriassa YK:n johtamien toimien tueksi. Niiden olisi myös tuettava edelleen Libanonin omia toimia sen sisäisen taloudellisen, sosiaalisen ja poliittisen kriisin ratkaisemiseksi. EU:n ja sen kumppanien olisi tehtävä tiiviimpää yhteistyötä rauhaa, vakautta ja kehitystä koskevien haasteiden ratkaisemiseksi Sahelin alueella. EU:n ja sen eteläisten kumppanien olisi myös tehostettava tukeaan pyrkimyksille löytää ratkaisu Länsi-Saharan kysymykseen YK:n johtamassa prosessissa. Lisäksi kestävän ja osallistavan poliittisen ratkaisun löytäminen Libyan pitkään kestäneeseen kriisiin on ensisijainen tavoite. EU osallistuu jatkossakin aktiivisesti YK:n johtamaan Berliinin prosessiin ja tukee sitä myös operatiivisella tasolla Irini-operaation ja muiden panosten avulla. Se tutkii mahdollisuutta antaa lisätukea tulitauon täytäntöönpanolle sekä tukee Libyan perustuslaki- ja vaaliprosessia ja maan pitkän aikavälin vakauttamista. Etsittäessä ratkaisuja alueen kriiseihin EU tukee edelleen Yhdistyneiden kansakuntien (YK) toimia ja toimii yhteistyössä alueellisten toimijoiden ja järjestöjen, erityisesti Arabiliiton (LAS), Afrikan unionin (AU) ja asiaankuuluvien alueellisten ryhmittymien kanssa³⁴. Itäisen Välimeren alueella EU tukee kansainväliseen oikeuteen perustuvaa rauhanomaista vuoropuhelua muun muassa monenvälisellä konferenssilla, jossa voitaisiin käsitellä monenvälisiä ratkaisuja edellyttäviä kysymyksiä. EU:n ja eteläisen naapurialueen kumppanien olisi tehtävä rakentavaa yhteistyötä myös laajemman alueen vakauden ja turvallisuuden takaamiseksi.

Monenvälisellä järjestelmällä on edessään merkittäviä haasteita aikana, jona useimmat kysymykset edellyttävät monenvälisiä ratkaisuja. **On EU:n ja sen eteläisten kumppanien yhteisen edun mukaista tukea sellaisen sääntöihin perustuvan monenvälisen järjestelmän elvyttämistä, jossa YK on keskeisessä asemassa.** Niiden olisi toimittava yhdessä ja tehostettava yhteistyötä monenvälisillä foorumeilla erityisesti rauhaa ja turvallisuutta koskevissa asioissa ja maailmanlaajuisissa kysymyksissä sekä sääntöihin perustuvan kaupan, oikeusvaltioperiaatteen, ihmisoikeuksien, hyvän hallintotavan vahvistamisen, YK:n Naiset, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman sekä nuoriso-, rauha- ja turvallisuusagendan osalta.

Merkittävät turvallisuusuhat, kuten **terrorismi, hybridiuhat sekä kyberrikollisuus ja järjestäytynyt rikollisuus**, johon liittyy muun muassa laittomien ampuma-aseiden kauppaa, ihmiskauppaa, huumekauppaa ja rahanpesua, ovat keskeisiä haasteita, joihin voidaan puuttua ainoastaan yhteisin toimin.

Terrorismi ja sen rahoitus, radikalisoituminen, väkivaltaiset ääriliikkeet ja terrorismiin syyllistyneet vierastaistelijat ovat ilmiöitä, joita esiintyy Välimeren molemmilla puolin ja jotka liittyvät usein toisiinsa. Viimeaikaiset iskut ovat korostaneet tarvetta syventää terrorismin torjuntaa koskevia korkean tason strategisia vuoropuheluja. Erityisesti on tehostettava lainvalvontaa koskevan nykyisen yhteistyön pohjalta toimia radikalisoitumisen ehkäisemiseksi muun muassa syventämällä uskonnollisten yhteisöjen ja kulttuurien välistä

³⁴ Tässä yhteydessä EU voi hyödyntää EU:n ja YK:n kumppanuutta kriisinhallintakysymyksissä ja vuoropuheluaan ja yhteistyötään Arabiliiton sekä YK:n, EU:n ja AU:n välisen kumppanuuden kanssa sekä tehdä yhteistyötä EU:n ja AU:n rauhaa, turvallisuutta ja hallintoa koskevan yhteisymmärryspöytäkirjan mukaisesti.

vuoropuhelua sekä valmiuksien kehittämiseksi väkivaltaisten ääriliikkeiden, verkossa tapahtuvan terrorismiin värväämisen ja terroristisen sisällön levittämisen sekä kulttuuriperintöön kuuluvien esineiden laittoman kaupan torjuntaa varten. Kansainvälinen yhteistyö on edelleen olennaisen tärkeää, ja EU on valmis lisäämään teknistä apuaan muun muassa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnassa olevien puutteiden korjaamiseksi alueen keskeisiin edustustoihin lähetettyjen asiantuntijoiden verkoston avulla.

Digitaalinen muutos tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia, mutta samalla se avaa oven uusille uhille, kuten kriittisen infrastruktuurin (esim. energia-, liikenne-, pankki- ja terveydenhuoltoinfrastruktuurin) **haavoittuvuuden lisääntymiselle.** Tätä varten on lisättävä yhteistyössä kyberuhkien sietokykyä muun muassa disinformaatiota ja vaikutusyrityksiä vastaan, jaettava parhaita käytäntöjä, koulutettava kyberturvallisuuden asiantuntijoita ja tutkittava innovatiivisten välineiden tarjoamia mahdollisuuksia lainvalvontatarkoituksiin ihmisoikeuksia ja kansalaisvapauksia täysimääräisesti kunnioittaen. Yhteistyötä kyberuhkien torjumiseksi on lisättävä yhdessä toimien, ja olemassa olevia kansainvälisiä puitteita, kuten Euroopan neuvoston Budapestin yleissopimusta, on hyödynnettävä täysimääräisesti tätä varten.

EU vahvistaa ja valtavirtaistaa vuonna 2021 annettujen ilmasto- ja energiadiplomatiaa koskevien neuvoston päätelmien mukaisesti **ilmaston, turvallisuuden ja puolustuksen yhteyttä** koskevaa työtä muun muassa lisäämällä ilmastonmuutokseen mukautumista ja katastrofiriskin vähentämistä koskevia toimia sekä tekemällä yhteistyötä YK:n ja alueellisten organisaatioiden kanssa.

EU:n turvallisuusunionistrategiassa³⁵ määritellyjä välineitä ehdotetaan käytettävän lainvalvonta-, oikeus- ja siviiliviranomaisten valmiuksien ja yhteistyön vahvistamiseen. Lisäksi olisi tehostettava yhteistyötä kemiallisiin, biologisiin ja radioaktiivisiin materiaaleihin sekä ydinmateriaaliin liittyvien (CBRN) riskien vähentämisen sekä pelastuspalvelun ja katastrofiriskien hallinnan aloilla.

Lainvalvontayhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä EU:n ja kumppanimaiden välillä olisi vahvistettava myös EU:n virastojen (Europol, Cefpol, Frontex, Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus, Eurojust) avulla muun muassa neuvottelemalla yhteistyösopimuksia EU:n ja eteläisen naapurialueen maiden välillä. Tätä varten EU tekee yhteistyötä eteläisten kumppanien kanssa varmistukseksi, että niiden lainvalvonta- ja oikeusjärjestelmät täyttävät tiukat tietosuojavaatimukset ja että niissä kunnioitetaan ihmisoikeuksia.

Oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa on kehitettävä, jotta voidaan parantaa sopimusten täytäntöönpanoa ja käsitellä rajatylittäviä lapsikaappauksia, lasten suojelua ja elatusvelvollisuuksia. Kansainvälistä yksityisoikeutta koskeviin Haagin yleissopimukseen³⁶ liittymisen sekä niiden asianmukaisen täytäntöönpanon olisi oltava alueella ensisijainen tavoite.

³⁵ EU:n turvallisuusunionistrategia (COM(2020) 605).

³⁶ <https://www.hcch.net/en/home/>

EU tarjoutuu kehittämään edelleen turvallisuusasioita koskevaa kumppanuuttaan naapurimaidensa kanssa sekä lisäämään operatiivista yhteistyötä muun muassa meriturvallisuuden ja rannikkovartioryhteistyön alalla. Tällaisten kumppanuuksien olisi oltava rääätälöityjä, niiden olisi vastattava kunkin maan tarpeita ja niillä olisi oltava korkean tason poliittinen tuki, jotta niillä voidaan taata konkreettisten tulosten saavuttaminen. Yhteistyö myös alueellisten ja kansainvälisten järjestöjen kanssa on tärkeää, kuten myös Naton kanssa Varsovan ja Brysselin yhteisten julistusten puitteissa tehtävä yhteistyö.³⁷

Toimenpiteet: Yhteistyö rauhan sekä konfliktinratkaisun ja -eston alalla

- Parannetaan ja tehostetaan poliittista vuoropuhelua EU:n ja sen jäsenvaltioiden ja eteläisten kumppanien välillä ja tehdään yhteistyötä EU:n strategisten kumppanien kanssa, jotta voidaan lisätä yhteisiä toimia konfliktien ratkaisemiseksi ja jännitteiden vähentämiseksi alueella käyttämällä kaikkia välineitä yhdenmukaisesti alueellisen vakauden ja turvallisuuden hyväksi.
- Investoidaan radikalisoitumisen ehkäisemiseen, konfliktinratkaisuun ja vakauttamiseen soveltamalla konflikteihin ja kriiseihin yhdenmukaisesti lähestymistapaa ja toimimalla konfliktin kaikissa vaiheissa.
- Turvataan selviytymiskyky kytkemällä humanitaariset toimet sekä kehitys-, rauhan- ja turvallisuuspyrkimykset paremmin toisiinsa.
- Osallistutaan YTPP-operaatioihin muun muassa osallistumista koskevien puitesopimusten kaltaisten välineiden avulla, jos tästä on hyötyä molemmille osapuolille.
- Vahvistetaan naisten ja nuorten roolia rauhanrakentamisessa alueellisella ja kansainvälisellä tasolla Naiset, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman täytäntöönpanoa koskevan EU:n poliittisen sitoumuksen mukaisesti.

Toimenpiteet: Turvallisuusyhteistyö

- Lisätään vuoropuhelua terrorismin torjunnasta, myös rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevasta yhteistyöstä, ja turvallisuudesta, sekä kannustetaan ratifioimaan ja panemaan täytäntöön asiaankuuluvat kansainväliset yleissopimukset.
- Tehostetaan terrorismin torjuntaa, radikalisoitumisen ehkäisemistä ja torjuntaa sekä järjestäytyneen rikollisuuden, laittomien ampuma-aseiden ja huumausaineiden torjuntaa koskevaa yhteistyötä.
- Pannaan nopeasti täytäntöön CT Inflow-, Euromed police-, EU4 Monitoring Drugs-, Euromed Justice- ja CyberSouth-ohjelmat.
- Kehitetään edelleen kemiallisiin, biologisiin ja radioaktiivisiin materiaaleihin sekä ydinmateriaaliin liittyvien riskien (CBRN) vähentämistä koskevia EU:n osaamiskeskustoja, jotka ovat osoittautuneet tärkeiksi voimavaraksi covid-19-pandemian torjunnassa, sekä muita toimia turvallisuusuhkiin puuttumiseksi.
- Lisätään työtä, jolla parannetaan kykyä sietää ilmastonmuutoksen vaikutuksia ja

³⁷

https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133163.htm

https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_156626.htm

sopeutua niihin, investoidaan ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin ja tehostetaan yhteistyötä pelastuspalvelun ja katastrofiriskien hallinnan alalla muun muassa PPRD South -ohjelman³⁸ kaltaisten ohjelmien pohjalta.

- Vahvistetaan yhteistyössä kumppanimaiden kanssa niiden oikeudellista ja poliisiyhteistyötä EU:n kanssa muun muassa neuvottelemalla Europolin ja Eurojustin kanssa tehtävistä yhteistyösopimuksista.
- Parannetaan oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeuden alalla edistämällä liittymistä kansainvälistä yksityisoikeutta käsittelevän Haagin konferenssin laatimisiin yleissopimuksiin ja niiden asianmukaista täytäntöönpanoa.

4. Muuttoliike ja liikkuvuus

Muuttoliike on maailmanlaajuinen ilmiö, joka edellyttää yhteisiä toimia, solidaarisuutta ja maailmanlaajuisia vastuunjakoja. Mikään maa ei voi hallita tehokkaasti muuttoliikettä eikä ratkaista laittoman muuttoliikkeen haasteita yksin. EU:n uudella muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksella pyritään muuttamaan EU:n kansainvälisten kumppanien kanssa tekemää yhteistyötä asteittain. Siinä keskitytään kattaviin, räätälöityihin, tasapainoisiin ja molempia osapuolia hyödyttäviin kumppanuuksiin. Lopullisena tavoitteena on varmistaa, että muuttoliikettä tapahtuu ainoastaan turvallisesti ja sääntöjen mukaisesti, estää vaaralliset matkat ja välttää ihmishenkien menetykset torjumalla salakuljetusta ja vahvistamalla muuttoliikkeen hallintaa koskevaa yhteistyötä sekä tarjota samalla kansainvälistä suojelua sitä tarvitseville. Maille olisi annettava mahdollisuudet tarjota erityisesti nuorille vakaa ja ennakoitava taloudellinen tulevaisuus. EU pyrkii aktiivisesti puuttumaan laittoman muuttoliikkeen ja pakkosiirron perimmäisiin syihin konfliktinratkaisun avulla sekä vastaamalla covid-19-pandemian kärjistämiin sosioekonomisiin haasteisiin.

Uusi muuttoliike- ja turvapaikkasopimus muodostaa vahvemman perustan kestävän ja pitkän aikavälin vastauksen aikaan saamiseksi muuttoliikkeen ja turvapaikka-asioiden hallinnan osalta.

Tehostetut muuttoliikettä koskevat kumppanuudet kattavat kaikki muuttoliikkeeseen ja turvapaikka-asioihin liittyvät näkökohdat, ja niissä otetaan huomioon EU:n ja kumppanimaiden edut. Samalla ne sisällytetään yhteistyön eri lohkoihin – niin poliittisiin, turvallisuutta koskeviin kuin taloudellisiin osa-alueisiin.

Jokaisella maalla on oma tilanteensa ja omat mahdollisuutensa. Ei ole olemassa yhtä, kaikille sopivaa ratkaisua, vaan tarvitaan räätälöityjä ratkaisuja. Tämä näkyy nyt ja jatkossakin EU:n kattavissa kumppanuuksissa kunkin maan kanssa uuden muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen mukaisesti.

³⁸ PPRD Sud III – ”Prévention, Préparation et Réponse aux catastrophes naturelles et d’origine humaine dans les pays partenaires du Moyen-Orient et d’Afrique du Nord”.

EU aikoo jatkossakin **suojella suojelua tarvitsevia henkilöitä ja tukea vastaanottajamaita**, ja se on tietoinen siitä, että useat eteläisen Välimeren alueen maat ovat ottaneet vastaan huomattavia määriä pakolaisia ja muuttajia.

Laiton muuttoliike aiheuttaa haasteita sekä alueelle että EU:lle myös lisäämällä edelleen rikollisverkostojen taloudellista valtaa ja niiden vakautta heikentävää vaikutusta. Näiden haasteiden ratkaiseminen edellyttää, että muuttajien salakuljetukseen puututaan yhdessä. Tämän suuntaisesti EU ja kumppanimaat aikovat tehostaa merkittävästi **yhteisiä toimia ihmiskaupan estämiseksi ja muuttajien salakuljetuksen ja ihmiskaupan taustalla olevien rikollisverkostojen torjumiseksi**³⁹. **Muuttoliikkeen ja turvapaikka-asioiden hallinnan** vahvistaminen, rajaturvallisuus mukaan lukien, on keskeinen tekijä. EU on valmis antamaan tukea kumppanien tarpeiden mukaisesti.

Palauttamista, takaisinottoa ja kestävästä uudelleenkotouttamista koskevan yhteistyön lisääminen ja palautusten tehostaminen ovat näiden kumppanuuksien tärkeitä osatekijöitä. Kumppanuuksien tukemiseksi EU hyödyntää kaikkia asiaankuuluvia toimintapolitiikkojaan ja välineitään osana kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Koska vapaaehtoisella paluulla on suuri merkitys, komissio aikoo esittää sitä ja uudelleenkotouttamista koskevan strategian sekä avustetun vapaaehtoisen paluun ja uudelleenkotouttamisen järjestelyjen suunnittelua, edistämistä ja täytäntöönpanoa koskevia uusia lähestymistapoja.

EU on myös sitoutunut tukemaan laillista muuttoliikettä ja liikkuvuutta kumppaneidensa kanssa EU:n ja sen jäsenvaltioiden toimivallan mukaisesti. Uudelleensijoittaminen on tärkeää, jotta haavoittuvimmassa asemassa oleville pakolaisille voidaan tarjota suojelua. Osaamiskumppanuudet laillisen muuttoliikkeen ja liikkuvuuden edistämiseksi asianomaisten eteläisen naapurialueen kumppanien kanssa ovat kiinteä osa yhteistyötä, ja niissä otetaan huomioon aivovuodon riski.

Alueellista ja monenvälistä yhteistyötä, muun muassa kolmen osapuolen välistä yhteistyötä ja etelä–etelä-yhteistyötä, **olisi tutkittava edelleen**, sillä eräät eteläisen Välimeren alueen kumppanimaat ovat lähtö-, kauttakulku- ja kohdemaita. Alueellisella tasolla edistetään yhteisen Valtettan toimintasuunnitelman⁴⁰, Khartumin prosessin⁴¹ ja Rabatin prosessin⁴² mukaista yhteistyötä, koko muuttoreitin huomioon ottava lähestymistapa mukaan luettuna. Tässä yhteydessä olisi vahvistettava kolmenvälistä yhteistyötä YK:n ja alueellisten toimijoiden kanssa muun muassa Libyassa toimivan AU:n, EU:n ja YK:n kolmenvälisen työryhmän onnistuneiden kokemusten pohjalta.

Komissio sekä unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja ehdottavat, että hyödynnetään kaikkia EU:n käytettävissä olevia välineitä, muun

³⁹ Italian 13. heinäkuuta 2020 järjestämässä salakuljetuksen torjuntaa käsitelleessä konferenssissa, johon osallistuivat EU ja sen keskeisiä afrikkalaisia kumppaneita, kumppanit sitoutuivat torjumaan salakuljetusta yhdessä.

⁴⁰ <https://www.jvapfollowup.org/jvap/>

⁴¹ <https://www.khartoumprocess.net/>

⁴² <https://www.rabat-process.org/fr/>

muassa EU:n virastoja ja NDICI-välinettä⁴³, sekä asiaankuuluvia sisäisiä välineitä operatiivisen ja taloudellisen tuen antamiseksi muuttoliikkeen ja liikkuvuuden alalla.

Toimenpiteet: Muuttoliikettä koskevan yhteistyön tehostaminen räätälöityjen, kattavien, tasapainoisten ja molempia osapuolia hyödyttävien kumppanuuksien pohjalta

- Tuetaan kumppaneiden valmiuksia hallita tehokkaasti muuttoliikettä ja turvapaikka-asioita, rajaturvallisuus, kaikki turvapaikka- ja muuttoliikejärjestelmien näkökohdat ja palautuksia koskevat valmiudet mukaan luettuna.
- Annetaan kohdennettua tukea parempien sosioekonomisten mahdollisuuksien luomiseksi muuttajille, siirtymään joutuneille henkilöille ja vastaanottaville yhteisöille muun muassa covid-19-elvytyksen yhteydessä kiinnittäen erityistä huomiota syrjäytyneisiin alueisiin.
- Tehostetaan tehokasta paluuta ja takaisinottoa koskevaa yhteistyötä; tuetaan EU:n alueelta mutta myös yksittäisten kumppanimaiden välillä tapahtuvaa avustettua vapaaehtoista paluuta ja kestävää uudelleenkotouttamista.
- Luodaan laillisia reittejä Eurooppaan uudelleensijoittamista ja työvoiman liikkuvuutta parantavia järjestelmiä koskevalla jatkuvilla toimilla, erityisesti käynnistämällä nopeasti osaamiskumppanuuksia, EU:n ja jäsenvaltioiden toimivaltuuksia täysimääräisesti kunnioittaen.
- Tutkitaan kolmen osapuolen välisen yhteistyön ja etelä–etelä-yhteistyön järjestelmiä sekä tehostetaan yhteistyötä alueellisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa.

5. Vihreä siirtymä: ilmastokestävyys, energia ja ympäristö

Eteläinen naapurialue on yksi maailman pahimmista kriisipesäkkeistä ilmastonmuutoksen ja ympäristön tilan heikentymisen suhteen. Samalla Välimeren alueen aurinko- ja tuulivoimaresurssit kuuluvat maailman parhaimpiin ja tarjoavat ainutlaatuisia mahdollisuuksia puhdasta energiaa koskevaan yhteistyöhön, ja vedyntuotanto on uusi strateginen painopisteala. Kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman, Pariisin sopimuksen ja kansainvälisesti sovittujen luonnon monimuotoisuutta koskevien tavoitteiden täysimääräinen täytäntöönpano on ratkaisevan tärkeää, jotta alue voidaan varustaa paremmin tulevien järjestelmän häiriöiden varalle. Euroopan vihreän kehityksen ohjelma muodostaa ainutlaatuisen tilaisuuden tehdä yhteistyötä strategisilla painopistealoilla. Vahvistamalla kokonaisvaltaisesti ympäristö- ja energia-alaa ja ilmastokestävyyttä voidaan auttaa lieventämään ihmishenkiin ja toimeentuloon kohdistuvia riskejä sekä edistää kestävästä kehityksestä, työpaikkojen luomisesta ja siirtymää runsaasti lisäarvoa tuottaville aloille.

Vihreä kasvu ja ilmastotoimet

⁴³ NDICI-väline sisältää muuttoliikkeeseen liittyviä toimia koskevan 10 prosentin tavoitteen.

EU ja sen kumppanit tekevät yhteistyötä **ilmastotavoitetasonsa nostamiseksi, päämääriensä virtaviivaistamiseksi, vihreään kasvuun siirtymiseksi sekä johdonmukaisten sekä saavutettavissa ja mitattavissa olevien ilmastotoimien kehittämiseksi tai vahvistamiseksi** kumppanien Pariisin sopimuksen mukaisten kansallisesti määriteltyjen panosten, kansallisten sopeutumissuunnitelmien (NAP) ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ulkoisen ulottuvuuden mukaisesti. Painopistealoja ovat i) ilmasto- ja ympäristöhallinto, sen yhteydet julkiseen talouteen ja finanssipoliittisiin aloitteisiin sekä tavoitteiden seuranta, ii) hiilen hinnoittelua koskevien aloitteiden tukeminen, iii) hallinnolliset valmiudet ja kohdennettu tekninen apu lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi ja noudattamisen valvomiseksi sekä keskushallinnon että paikallistasolla sekä iv) koulutus ja tietoisuuden lisääminen muutoksen aikaansaajien eli sekä yksityissektorin että yleensä väestön keskuudessa. Copernicus-maanseurantaohjelman palvelut ja tiedot tukevat vihreän kasvun toimintapolitiikkoja ja ilmaston seurantaa. Yhteistyöllä voitaisiin myös edistää kestävästä kaupunkiliikenteen suunnitelmien toteutusta alueen kaupungeissa kehittämällä ympäristöystävällisiä, multimodaalisia liikennetarkoituksia. Tämä edellyttää koordinoitua ja tehostettua poliittista vuoropuhelua⁴⁴ kaikkien asianomaisten sidosryhmien, muun muassa yksityisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan, kesken myös paikallistasolla. Ilmastomuutokseen sopeutumista ja katastrofiriskien vähentämistä koskevien valmiuksien lisääminen on alueella ensisijainen tavoite. Tässä painotetaan i) ilmastokestävyyden tukemista, ii) investointien ilmastokestävyyden varmistamista, iii) investointeja ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin sekä iv) luontopohjaisia ratkaisuja ja riskinhallintavalmiuksia.

Strategisella yhteistyöllä kansainvälisten rahoituslaitosten ja yksityissektorin kanssa tuetaan kestävästä kasvusta tukevan rahoitusjärjestelmän kehittämistä. Lisäksi kestävästä rahoituspolitiikan laatimisesta vastaavien kumppanimaiden viranomaisten osallistumisesta kannustetaan muun muassa kestävästä rahoituksen kansainvälisen foorumin (IPSF)⁴⁵ kaltaisten kansainvälisten yhteisöjen avulla. EU ja muut IPSF:n jäsenet jakavat parhaita käytäntöjä ja koordinoivat ympäristön kannalta kestäviä investointeja koskevia toimia, kuten vihreitä luokituksia, ympäristö- ja ilmastotietoja sekä **vihreiden rahoitustuotteiden** (myös vihreiden joukkovelkakirjojen) standardeja ja merkintöjä.

Energiasiirtymä ja energiavarmuus

Euroopalla ja Välimeren alueella on toisistaan riippuvaisia, toisiaan täydentäviä ja yhteneviä energiaintressejä, jotka perustuvat vihreän ja oikeudenmukaisen siirtymän ja energiavarmuuden prioriteetteihin.

Tuleva yhteistyö on **sovitettava kumppaneiden erilaisten energiavarojen ja tarpeiden mukaiseksi**, ja siinä on keskityttävä valikoituihin ensisijaisiin tavoitteisiin: i) uusiutuvien energialähteiden ja puhtaan vedyntuotannon laajamittainen käyttöönotto, jolla edistetään tavoitetta saada käyttöön vähintään 40 gigawattia elektrolyysikapasiteettia EU:n

⁴⁴ Esimerkiksi Välimeren unionin alueellinen tutkimus- ja innovaatiofoorumi, joka määritteli ilmastomuutoksen ja uusiutuvat energiamuodot yhteistyön tärkeimmiksi painopisteiksi lähivuosina.

⁴⁵ Kestävästä rahoituksen kansainvälinen foorumi.

naapurimaissa vuoteen 2030 mennessä, ii) sähköjärjestelmien tehokkaampi yhteenliittäminen⁴⁶, iii) energiatehokkuustoimet ja -toimenpiteet, joissa keskitytään rakennuksiin ja laitteisiin, sekä iv) toimet fossiilisten polttoaineiden tuotannosta, kuljetuksesta ja käytöstä aiheutuvien metaanin hajapäästöjen torjumiseksi EU:n metaanistrategiassa vahvistettujen puitteiden mukaisesti.

Resurssitehokkuus, saastumisen torjunta ja luonnon monimuotoisuus

Kun otetaan huomioon kaupungistumisen kehityssuuntaukset, luonnon monimuotoisuuden häviäminen eli metsäkato ja maaperän köyhtyminen, elinympäristöjen häviäminen ja pirstoutuminen, merten ja maaperän pilaantumisen lisääntyminen sekä ilmastonmuutoksen vaikutus luonnonvaroihin ja etenkin veden saatavuuteen, ehdotetaan **toimenpiteitä, joilla tähdätään luonnon monimuotoisuuden suojelemiseen ja palauttamiseen** merellä ja maalla, niin eläimistön kuin kasviston osalta, sekä **kestävään vesihuoltoon**, johon sisältyvät jätevesien käsittely, veden uudelleenkäyttö ja veden tehokas hallinta.

Ilmansaasteet ovat laajalle levinnyt ongelma koko alueella ja erityisesti tiheään asutuilla rannikkoalueilla, joille teollisuuden ja liikenteen aiheuttamat, ilmaan vapautuvat päästöt ja niiden laskeumat mereen keskittyvät. Tällä on merkittäviä vaikutuksia terveyteen, ympäristöön ja mereen liittyvään taloudelliseen toimintaan, kuten kalastukseen ja matkailuun.

Tukitoimenpiteitä ovat muun muassa tietoisuuden lisääminen ja koulutustoimet jätteen sääntelemättömän loppukäsittelyn estämiseksi, kestävän kulutuksen ja tuotannon edistäminen, sellaisten nykyaikaisten laitosten kehittäminen, joilla varmistetaan kierrätys ja turvallinen jätteiden hävittäminen, lainsäädännöllisten, verotuksellisten ja institutionaalisten puitteiden uudistaminen erityyppisen saastumisen vähentämiseksi sekä kestävä maankäytön suunnittelu ja hallinnointi. EU tekee edelleen yhteistyötä alueen maiden kanssa Barcelonan yleissopimuksen puitteissa etenkin meriliikenteestä aiheutuvien päästöjen vähentämiseksi, jotta Välimeri julistetaan päästöjen valvonta-alueeksi.

Kestävät elintarvikejärjestelmät

Yhteistyötä **kestäviin elintarvikejärjestelmiin** siirtymisen saavuttamiseksi tehostetaan. Tähän kuuluvat kestävä maatalouden hallinnointi ja kalastuksen hoito sekä luonnontuotantotekijöiden suojelu elintarviketurvan vahvistamiseksi. Tähän voi sisältyä myös teknisen asiantuntemuksen tarjoaminen maataloutta ja sinistä taloutta koskevan politiikan laatimiseksi, agroekologian käytäntöjen tukeminen ja älykkään maatalouden mallien edistäminen. Markkinoiden alueellisen yhdentymisen tukemista Afrikan mantereen vapaakauppa-alueen (AfCFTA) ja Välimeren yleisen kalastuskomission (GFCM)⁴⁷ puitteissa olisi lisättävä kalastuksen ja vesiviljelyn osalta muun muassa kehittämällä koko mantereen kattavia elintarvikkeiden arvoketjuja.

⁴⁶ Vuonna 2020 julkaistussa Välimeren alueen yleissuunnitelmassa sähköverkkojen yhteenliittännestä yksilöidään 15 mahdollista yhteenliittänehanketta ja arvioidaan niiden kustannukset ja hyödyt.

⁴⁷ <http://www.fao.org/gfcm/about/en/>

Toimenpiteet: Vihreä siirtymä: ilmastokestävyys, ympäristö ja energia

- Toteutetaan yhteisiä toimia tavoitteiden virtaviivaistamiseksi, vihreään kasvuun siirtymiseksi sekä kansallisesti määritellyissä panoksissa ja kansallisissa sopeutumissuunnitelmissa yksilöityjen johdonmukaisten, saavutettavissa olevien ja mitattavissa olevien ilmastotoimien kehittämiseksi tai vahvistamiseksi sekä alueellisella että kahdenvälisellä tasolla.
- Vahvistetaan strategista yhteistyötä kestävästä kasvusta ja ilmastokestävyyttä parantavia investointeja tukevan rahoitusjärjestelmän kehittämiseksi toteuttamalla alueellinen kestävä rahoituksen aloite yhteistyössä kansainvälisten rahoituslaitosten kanssa.
- Vahvistetaan kahdenvälisiä yhteistyötä ja annetaan kohdistettua apua, jolla tuetaan laajamittaisia investointeja uusiutuviin energiamuotoihin ja puhtaaseen vedyntuotantoon sekä kotimaista kulutusta että vientiä varten. Tuetaan Pelloilta pöytään -strategian⁴⁸ tavoitteiden mukaisesti kestävien elintarvikejärjestelmien suunnittelua, niihin tehtäviä investointeja ja niiden täytäntöönpanoa tuotannosta kulutukseen kiinnittäen erityistä huomiota elintarviketurvallisuuteen, kasvien ja eläinten terveyteen ja hyvinvointiin sekä alueellisen elintarviketurvan varmistamiseen.
- Edistetään jätehuoltoa koskevia aloitteita, jotka liittyvät muun muassa elintarvikejätteeseen ja merten roskaantumiseen.
- Tuetaan luonnon monimuotoisuuden suojelua ja ennallistamista muun muassa perustamalla tehokkaita ja hyvin hallintoituja suojeltujen rannikko- ja merialueiden verkostoja.
- Tuetaan toimia veteen ja ilmaan vapautuvien päästöjen vähentämiseksi erityisesti meri- ja rannikkoympäristössä.
- Edistetään luonnonvarojen kestävästä käytöstä kiertotalouteen siirtymisen perustana.

Täytäntöönpano

EU käyttää kaikkia välineitään varmistaakseen Välimeren alueen uuden toimintaohjelman tuloksellisen, tehokkaan, nopean ja räätälöidyn käyttöönoton. Se ottaa huomioon alueen monimuotoisuuden, intressit ja tarpeet. Poliittinen vuoropuhelu kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa on edelleen yhteistyön kulmakivi. Paikallistasoon kiinnitetään erityistä huomiota, jotta varmistetaan yhteistyön vaikutusten asianmukainen maantieteellinen jakautuminen.

Jatkuvalla ja tulevaisuuteen suuntautuvalla vuoropuhelulla EU:n ja sen kumppaneiden välillä varmistetaan molempia osapuolia hyödyttävä kumppanuus ja yhteinen vastuu sekä otetaan huomioon yhteiskunnallinen dynamiikka ja haasteiden ja uudistusten vaikutukset. Pyrkimyksenä on saada aikaan räätälöityjä ja yhdennettyjä monialaisia yhteistyö-, kauppa- ja

⁴⁸ Pelloilta pöytään -strategia (COM(2020) 381).

investointipaketteja ja -alustoja, joilla vastataan uskottavasti sekä kumppaneiden että EU:n tarpeisiin. **EU:n taloudellisen tuen taso riippuu kunkin kumppanin tavoitteista ja sitoutumisesta** yhteisiin arvoihin ja uudistusohjelmaan, joka koskee myös hallintoa, sekä uudistusten täytäntöönpanoon.

Huomattavasti tehostetulla poliittisella vuoropuhelulla **edistetään yhteisymmärryksen luomista eteläisen naapurialueen kumppaneiden kanssa**. Tässä suhteessa ehdotetaan säännöllisiä kokouksia ulkoministerien ja eri alojen ministerien sekä korkeiden virkamiesten tasolla, ja valtioiden ja hallitusten päämiesten kokouksia voitaisiin kutsua koolle tarvittaessa. Tehostetun koordinoinnin avulla kannat voidaan sovittaa paremmin yhteen kahden- ja monenvälisellä tasolla.

Toimia alueellisen, alueen eri osien välisen sekä alueiden välisen yhteistyön lisäämiseksi jatketaan. Välimeren unionin rooli on edelleen korvaamaton. Lisäksi alueen eri osien välinen yhteistyö mukautetaan Välimeren alueen eri osa-alueiden erityispiirteisiin. Tehokkaat lähestymistavat edellyttävät myös laajempaa yhteistyötä naapurimaiden ja -alueiden kanssa. Tästä syystä alueiden välinen ulottuvuus on tärkeä. Yhteistyötä Pohjois-Afrikan ja Saharan eteläpuolisen Afrikan välillä on lisättävä, myös kolmenvälisenä yhteistyönä EU:n kanssa. Lisäksi on tarpeen vahvistaa EU:n Pohjois-Afrikan kumppaneiden kanssa toteuttamien toimien sekä muun Afrikan mantereen kanssa toteutettavien toimien välistä johdonmukaisuutta. Myös alueiden välinen yhteistyö Persianlahden ja Punaisen meren alueiden kanssa on tärkeää. Yhteistyön lisääminen alueellisten toimijoiden ja organisaatioiden, kuten Arabiliiton, Afrikan unionin ja asiaankuuluvien osa-alueiden ryhmittymien kanssa on keskeinen tekijä. Olisi tutkittava vaihtelevaan geometriaan perustuvia käytännön aloitteita, joilla tuetaan niitä, jotka haluavat edetä pidemmälle Välimeren alueen yhteisresursseja koskevassa yhteistyössä. EU laajentaa **ilmasto- ja energiadiplomatian** toimia sekä kahdenvälisellä että alueellisella tasolla.

Naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön väline (NDICI) ja EKKR+ ovat EU:n ja kumppanimaiden välisen yhteistyön tärkeimmät välineet. Kaikissa toimissa noudatetaan ”politiikka ensin” -lähestymistapaa. EU edistää yhteisen ohjelmasuunnittelun ja Team Europe -aloitteiden toteuttamista paikan päällä covid-19-pandemian maailmanlaajuisen torjunnan yhteydessä saatujen onnistuneiden kokemusten pohjalta. EU kannustaa jäsenvaltioitaan, eurooppalaisia kehitysvirastoja ja rahoituslaitoksia sekä muita avunantajia laatimaan yhdessä kumppanimaiden kanssa johdonmukaisia ja täydentäviä lähestymistapoja alakohtaisia painopisteitä varten. Tuleva kehitysrahoituksen eurooppalainen rahoitusrakenne auttaa osaltaan maksimoimaan EU:n toimet.

Välimeren alueen uusi toimintaohjelma ohjaa kumppanien kanssa yhteisesti sovittujen kahdenvälisen poliittisten kehysten laatimista⁴⁹ sekä NDICI-välineen monivuotista ohjelmasuunnittelua kaudella 2021–2027 kumppanimaiden ja muiden asiaankuuluvien

⁴⁹ Yhteisissä asiakirjoissa, kumppanuuden painopisteissä ja muissa vastaavissa asiakirjoissa vahvistetaan yhteisesti sovitut poliittiset ja taloudelliset uudistusohjelmat ja niihin liittyvät täytäntöönpanovälineet. Yhteisillä asiakirjoilla rajataan edelleen ulkoinen apu vuosien 2021–2027 monivuotisessa rahoituskehityksessä.

sidosryhmien kuulemisten pohjalta. Euroopan naapuruuspolitiikan aiemmista ohjelmista saadut opetukset auttavat kohdentamaan tulevia toimia. EU:n edustustoilla on keskeinen asema tämän prosessin helpottamisessa.

NDICI-välineeseen sisältyvä Euroopan kestävän kehityksen rahasto plus (EKKR+) ja sen innovatiivinen rahoitusrakenne mahdollistavat **yksityisen sektorin investointien keräämisen** yhteistyössä Euroopan investointipankin (EIP), Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD), jäsenvaltioiden kehityspankkien sekä kansainvälisten rahoituslaitosten kanssa.

Välimeren etelä- ja pohjoisrannikon välistä yhdentymistä ja vaihtoa edistetään kannustamalla ja helpottamalla edelleen kumppanien osallistumista EU:n ohjelmiin vuosina 2021–2027.

EU vahvistaa myös strategista viestintäänsä lisätäkseen tietoisuutta Välimeren alueen uuden toimintaohjelman puitteissa toteutetuista toimista. Komissio ja korkea edustaja tekevät yhteistyötä EU:n kumppanien kanssa lujempien ja mahdollistavampien sananvapauden kehysten luomiseksi sekä terveellisten tietoympäristöjen tukemiseksi. Disinformaation ja väärän tiedon vastaisilla täytöntöönpanotoimenpiteillä on edelleen keskeinen asema tässä lähestymistavassa⁵⁰. EU:n ja kumppaneiden olisi myös varmistettava niiden poliittisen sitoutumisen ja yhteistyötoimien riittävä näkyvyys ruohonjuuritasolla muun muassa tiedotustoimien ja julkisen diplomatian aloitteiden avulla.

Tämä Välimeren alueen toimintaohjelma ohjaa kyseistä aluetta koskevaa EU:n politiikkaa, ja EU arvioi säännöllisesti saavutettua edistystä.

⁵⁰ EU:n strateginen viestintä perustuu disinformaation torjuntaa koskevaan yhteiseen toimintasuunnitelmaan (5. joulukuuta 2018), Euroopan demokratiatoimintasuunnitelmaan (COM(2020) 790) ja covid-19-pandemiasta saatuihin kokemuksiin, ja se pohjautuu eurooppalaisiin arvoihin ja periaatteisiin.